

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Viskari, K. (2020) Osaamisen talo elää ajassa : hyvä perusta ja jatkuva oppiminen rakennusaineina. Arenen blogi, 4.6.2020.

URL: <http://www.arena.fi/ajankohtaista/osaamisen-talo-elaa-ajassa-hyva-perusta-ja-jatkuva-oppiminen-rakennusaineina/>

Osaamisen talo elää ajassa – hyvä perusta ja jatkuva oppiminen rakennusaineina

kesäkuu 4, 2020

Osaamisen kehittäminen perustuu enenevässä määrin tarvelähtöisyyteen ja olemassa olevan osaamisen tunnistamiseen. Oppijan ohjauksen rooli muuttuu asiakaslähtöisemmäksi, ja digitalisaation hyödyntäminen tukee tätä kehitystä.

On jo vanha klisee, että ympäröivä maailma ei enää koskaan muutu näin hitaasti kuin nyt, eikä osaaminen pysy ajan tasalla kuin silmänräpäyksen. Tämä haastaa perinteiset osaamisen kehittämisen muodot, ja avaa kenttää monimuotoiselle oppimiselle. Oppimiskyvyn merkitys pysyy vahvana ja sen merkitys tulee kasvamaan. Eritasoiselle oppimiselle pitää tehdä perusta, jonka päälle voi kestävästi rakentaa sellaisia osaamiskokonaisuuksia, joille kulloinkin on tarvetta.

Tässä osaamisen talon perustan ja rungon rakentamisessa oppilaitosten ja korkeakoulujen rooli on oleellinen, ja väitän sen vahvistuvan tulevaisuudessa. Ammattikorkeakoulujen asema työelämäläheisinä korkea-asteen osaamisen tarjoajina on keskeinen. Ammattikorkeakoulututkinnot myös tuottavat vahvan perustan jatkuvalla oppimiselle.

Koulutusta tarvelähtöisesti

Kuulostaa ylevältä ja korkealentoiselta. Kuitenkin kyse on hyvin konkreettisesta asiasta. Erityisesti kyse on siitä, miten kuhunkin ja kunkin tarpeeseen löydetään tarjolle oikeat osaamiset, kanavat ja muodot. Jos jatkuvan oppimisen tarjonta perustuu pelkästään tutkintokoulutuksesta irrotettuihin opintojaksoihin, ne on irrotettu alkuperäisestä juonestaan nimeltä opetussuunnitelma. Opetussuunnitelmat ovat suunniteltu kokonaisuuksiksi. Hyvällä tuurilla niistäkin löytyy vastaus, mutta kovin tuotantolähtöinen on tämä ajatus.

Teollisuuden muutos tuotantolähtöisyydestä tilauslähtöisyyteen on kaukana historiassa. Koulutuksessa asiakastilausta ei usein voida odottaa, vaan on kartoitettava asiakastarpeita ja pyrittävä vastaamaan niihin niin asiakaslähtöisesti kuin mahdollista. Ja tässäkin opit esimerkiksi massakustomoinnista auttavat rakentamaan tarjontaa, joka on sekä tarve- ja asiakaslähtöistä että kustannustehokkaasti tuotettua. Pedagogista kyvykkyyttä tähän ammattikorkeakoulukentässä riittää.

Olemassa oleva osaaminen tunnistetuksi

Tämän lisäksi on tärkeää tunnistaa niin oppia hakevien ihmisten kuin organisaatioidenkin jo olemassa oleva osaaminen. Osaamista kertyy opintojen lisäksi työkokemuksesta ja vaikkapa harrastuksista, siis monista lähteistä ja monilla tavoilla. Sen tunnistamiseen ei ole valmiita ja yhteisiä malleja, vaikka osasia niihin löytyy tietovarantojen ja luokittelumallien muodossa. Osaamisen tunnistamisessa modernin teknologian kuten tekoälyn hyödyntämisellä on vahva avustava mahdollisuus. Tunnistetun, olemassa olevan osaamisen ja osaamistarpeiden väliltä

löydetään se osaamispuute, johon kouluttautumisen tai muun osaamisen täydentämisen keinoin voidaan saada resurssiviisas ratkaisu.

Jatkuva oppijakin tarvitsee ohjausta

Oppijan ohjaus on myös tärkeä kehittämisen alue. Nykyinen opiskelijan ohjaus pohjautuu vahvasti tutkintokoulutuksessa olevien oppijoiden ohjaamiseen kohti opetussuunnitelman osaamistavoitteita. Entä, kun opetussuunnitelmaa ei ole? On lähdettävä liikkeelle oppijan tai organisaation omista osaamistavoitteista. Polku niitä kohti voi olla monen muotoinen, ja tarvitaan konsultoivaa, keskustelevaa lähestymistä entistä enemmän, digitalisaatiota apuna käyttäen. Oppijan ymmärrys oppimisesta tapahtuu myös opintojen aikana, kuten tuoreessa TEM:n tilaamassa *Miten osaaminen näkyväksi?* -selvityksessä todetaan. Näin se on oleellinen osa oppijan ohjausta.

Osaamisperusteisuus korostuu selvityksen kohteena olleissa maissa. Suomessa olemme näissä asioissa tuon vertailun perusteella edellä muita, ja tästä kärkipaikasta kannattaa pitää kiinni. Se vahvistaa sekä Suomen kilpailukykyä korkean osaamisen maana, että suomalaisen koulutusjärjestelmän hyvää arvostusta kansainvälisesti.

*Kirjoittaja on **Kirsi Viskari**, ikuinen utelias oppija ja Tampereen ammattikorkeakoulun TKI-vararehtori*